

Samenvatting godsdienst H4 Het grote verhaal II	
De intocht en de tijd van de rechters	<ul style="list-style-type: none"> • Nadat Mozes was gestorven leidde Jozua de intocht van de twaalf stammen in Kanaän • De periode van de dood van Jozua tot de tijd van de koningen wordt de tijd van de rechters genoemd • De rechters gaven leiding aan het verzet tegen de omliggende volken <ul style="list-style-type: none"> ○ Dat doen ze door steeds de TORA in herinnering te roepen • Na de tijd van de rechters komt de tijd van de koningen • De laatste rechter was Samuël
Drie koningen: Saul, David en Salomo	<ul style="list-style-type: none"> • Saul werd de eerste koning • David breidde het rijk uit en versterkte het bestuur • Salomo zorgde voor de bouw van de tempel <ul style="list-style-type: none"> ○ De tempel was gemaakt van steen, kostbaar hout, cederhout en goud ○ In de tempel lagen de 10 geboden die meegenomen waren door de woestijn
De ondergang van de joodse staat	<ul style="list-style-type: none"> • Na de dood van Salomo is het rijk uiteengevallen in een Noordrijk (Israël) en een Zuidrijk (Juda) • In 722 v.c. wordt het Noordrijk verslagen door de Assyriërs • In 586 v.c. wordt het Zuidrijk verslagen door de Babyloniërs <ul style="list-style-type: none"> ○ De Babyloniërs steken de tempel daarna in brand • De Babyloniërs nemen de sterke mensen mee en laten de zwakken achter <ul style="list-style-type: none"> ○ Babylonische ballingschap • Na de Babyloniërs nemen de Perzen de macht over • De Perzen herbouwden de tempel <ul style="list-style-type: none"> ○ Die de 2^e tempel werd genoemd • Na de Perzen nemen de Grieken de macht over • Antiochus IV Epiphanus maakt het de joden al helemaal moeilijk <ul style="list-style-type: none"> ○ De joodse tempel wordt een tempel voor de god Zeus ○ Het lezen in de TORA wordt verboden ○ Het vieren van de sjabbat wordt verboden ○ De joodse feesten worden verboden • Uiteindelijk komen de Makkabeeën in opstand <ul style="list-style-type: none"> ○ Hierdoor worden ze weer zelfstandig
Joden verdreven uit Palestina	<ul style="list-style-type: none"> • Uiteindelijk wordt Juda overheerst door de Romeinen <ul style="list-style-type: none"> ○ Pompeius ○ Herodes de Grote <ul style="list-style-type: none"> ▪ Die de tempel restaureert en verfraait ○ Titus <ul style="list-style-type: none"> ▪ Die de tempel laat verwoesten
Diaspora: de joden wonen overal	<ul style="list-style-type: none"> • De joden leefden nu overal <ul style="list-style-type: none"> ○ Van Babylonië tot in het Oosten tot in het Rijnland en langs de kusten van de Middellandse Zee • In alle synagogen wordt vanaf dan de TORA bestudeerd
Discriminatie van joden in de Middeleeuwen	<ul style="list-style-type: none"> • De christenen verplichtten joden in de middeleeuwen Jezus als hun Messias aan te nemen

	<ul style="list-style-type: none"> • In de middeleeuwen werden ook door de christenen kruistochten gehouden om Jeruzalem te bevrijden van het islam • Ook was een dieptepunt dat de kerkelijke rechtbank besloot de joden te verdrijven uit Spanje en Portugal <ul style="list-style-type: none"> ○ Daardoor vluchten veel joden naar Amerika
Burgerrechten	<ul style="list-style-type: none"> • De joden kregen in 1791 in Frankrijk burgerrechten <ul style="list-style-type: none"> ○ Toch bleef het verlangen van de joden groot naar een eigen staat <ul style="list-style-type: none"> ▪ Het zionisme
De grote dood	<ul style="list-style-type: none"> • Doordat in de 2^e wereldoorlog Hitler aan de macht was hadden de joden toen ook al helemaal geen burgerrechten • In de Neurenbergerwetten heeft en de volledige uitstoting van de joden uit de maatschappij op het oog • In vijf jaar zijn ongeveer zes miljoen joden vermoord
De staat Israël	<ul style="list-style-type: none"> • Na de 2^e wereldoorlog realiseert men zich het falen tegenover de joden <ul style="list-style-type: none"> ○ Daarom is in 1947 door de Verenigde Naties besloten de Joden een eigen staat te geven • In mei 1948 wordt de staat Israël uitgeroepen • Vele joden zijn naar de staat Israël vertrokken
Nieuwjaar: Rosj Hasjana en Jom Kippoer	<ul style="list-style-type: none"> • Joden tellen de maanden vanaf Niesan <ul style="list-style-type: none"> ○ De maand Niesan valt in de lente • Volgens de joodse kalender is het begin van de aarde in de herfst <ul style="list-style-type: none"> ○ Daarom wordt het joodse nieuwjaar gevierd op 1 tisjrie • Joden vieren nieuw jaar niet met veel vuurwerk maar ze bidden alvast voor de dingen die ze fout gaan doen het komende jaar <ul style="list-style-type: none"> ○ Dit worden de tien Ontzagwekkende Dagen genoemd
Rosj Hasjana	<ul style="list-style-type: none"> • Op Rosj Hasjana wordt herdacht dat god de wereld heeft geschapen • Een maand voor het begin van de Rosj Hasjana klinkt dagelijks de Ramshoorn de Sjofar <ul style="list-style-type: none"> ○ De sjofar is een hoorn gemaakt van een rein dier die is uitgehold en voorzien van een eenvoudig mondstuk • Op nieuwjaarsdag roept de Sjofar de mensen op om tot inkeer en bezinning te komen • 's morgens groet iedereen elkaar in de synagoge met een wens voor het komende jaar • Als de mensen weer terug zijn van de synagoge wordt er een in honing gedoopte, zoete appel gegeten of een stukje brood
Jom Kippoer	<ul style="list-style-type: none"> • Valt op de 10^e dag van het nieuwe jaar • Jom Kippoer wordt ook wel de grote verzoendag genoemd <ul style="list-style-type: none"> ○ = de dag van de geest • De dag begint op de vooravond • Er wordt op deze avond een feestelijk maaltijd aangericht • Op de dag zelf mag niets gegeten of gedronken worden • Op de dag zelf wordt er minstens 25 uur een kaars aangestoken ter nagedachtenis aan de voorouders • de synagoge is op die dag bedekt met witte kleden • Jom Kippoer wordt afgesloten met een lange toon op de Sjofar

De Kol-Nidrei-avond	<ul style="list-style-type: none"> • op deze avond spreken joden hun berouw uit over de beloften die zij in een ogenblik van onnadenkendheid tegenover god hebben afgelegd • de dag na Kol-Nidrei moeten ze ongewassen en met een lege maag maar wel netjes gekleed naar de synagoge <ul style="list-style-type: none"> ○ op die dag staat geestelijke centraal • de hele dag blijft men in de synagoge <ul style="list-style-type: none"> ○ er is dan geen onderbreking tussen de gebeden en de teksten <ul style="list-style-type: none"> ▪ daarom wordt deze dag ook wel Joma (dé dag) genoemd ○ op deze dag staat het verhaal van de profeet Jona centraal
Het lichtfeest Chanoeka	<ul style="list-style-type: none"> • Het lichtfeest • Wordt gevierd in december • Het feest is vernoemd naar de achtarmige kandelaar met in het midden nog de sjammes <ul style="list-style-type: none"> ○ De Chanoeka kandelaar • Op de laatste dag van het feest branden alle lichtjes • Elke dag wordt er een lichtje meer aangestoken • Chanoeka verwijst naar de tijd van de Griekse overheersing • Volgens het verhaal was na de herovering nog een kruikje in de tempel met een klein beetje olie erin dat genoeg was om het lampje 1 dag te laten branden. In plaats daarvan brandde het lampje 8 dagen te laten branden. Dat liet zien dat god nog steeds bij de joden was • Gezinnen die houden van tradities en spelletjes spelen bij Chanoeka gokspelletjes in een huiselijke kring en eten appelkoekjes en een soort oliebolletjes • En in Israël wordt de dan de fakkeltocht gehouden
Het Lotenfeest Poeriem	<ul style="list-style-type: none"> • Het woord Poeriem komt van het Perzische woord poer dat lot betekent <ul style="list-style-type: none"> ○ Die naam heeft te maken met het boek ester • In dit verhaal wordt verteld over de Jodenhater Haman <p>Het verhaal van ester:</p> <p>Het verhaal gaat over een meisje dat ester heette die een misverkiezing had gewonnen om de vrouw van de koning te worden Daarvan maakte ze handig gebruik want ze hoorde Haman zeggen dat hij Mordechai (esters oom) wilde vermoorden Daarom bedacht Haman een plan Hij liet de koning een wet tekenen om alle joden te vermoorden Maar ester vertelde dat aan de koning en toen werd Haman vermoord</p> <ul style="list-style-type: none"> • De dag na het Poeriem geven de joden elkaar geschenken • Op Poeriem gaat iedereen naar de synagoge <ul style="list-style-type: none"> ○ In de synagoge word het verhaal van ester verteld <ul style="list-style-type: none"> ▪ Elke keer dat de naam Haman wordt gezegd word er allemaal herrie gemaakt

